

?? Ortam? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?? Ortam? Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23802>

Özet

?? Ortam? Ölçe?i (WES), Rudolf H. Moos taraf?ndan geli?tirilen ve çal??ma ortamlar?n?n sosyal ve yap?sal özelliklerini de?erlendirmeyi amaçlayan kapsaml? bir psikometrik araçtır. Bu ölçe?in Türkiye uyarlamas?, 1995 y?l?nda Asuman Özalku? taraf?ndan Bo?aziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yüksek lisans tezi olarak gerçekte?tirilmi?tir. Uyarlama çal??mas?, orijinal WES'in dil e?de?erlili?i, tutarlılı?? ve geçerlili?ini Türk kültürü ba?lam?nda inceleyerek, bu önemli örgütsel de?erlendirme arac?n?n Türkiye'deki akademik ve pratik uygulamalara kazandırmamas? sa?lam??tır. Ölçek, çal??anlar?n deneyimledi?i i?yeri atmosferini, ili?kileri, ki?isel geli?imi ve sistemin sürdürülme biçimlerini ölçerek, **örgütsel psikoloji** alan?ndaki ara?t?rmalara temel olu?urmaktadır.

Uyarlama sürecinde, ölçe?in orijinal 10 alt boyutlu yap?s?n?n Türkçe örnekleme korunup korunmadı??, iç tutarlılık katsayılar?n?n (**güvenirlilik**) ve yap? geçerlili?inin kabul edilebilir düzeyde olup olmadı?? ara?t?rılmı?tır. Özalku?'un çal??mas?, Türk i? ortamlar?n?n dinamiklerini anlamak için kritik bir adım te?kil etmekte ve i? tatmini, verimlilik ve stres gibi örgütsel sonuç de?i?kenleriyle ili?kileri incelemeye olanak tan?maktadır.

Anahtar Kelimeler

?? Ortam? Ölçe?i, WES, ??yeri Atmosferi, Örgütsel Psikoloji, Ölçek Uyarlama, Rudolf Moos, Psikometrik Özellikler, Çal??ma Ya?am?.

Yazarlar

Rudolf H. Moos (Orijinal Ölçek Geli?tiricisi), Asuman Özalku? (Uyarlay?c?).

Amaç

?? Ortam? Ölçe?i'nin temel amacı, bir çal??ma ortam?n?n sosyal iklimini ve yap?sal özelliklerini kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmektir. Ölçek, çal??anlar?n i?yerindeki deneyimlerini objektif bir ?ekilde yakalay? ve bu deneyimlerin bireysel performans, memnuniyet ve genel refah üzerindeki etkilerini analiz etmeyi hedefler. Türk kültürüne uyarlanmas?yla birlikte, ölçe?in amacı, Türkiye'deki kurumsal yap?lar?n ve çal??anlar aras? ili?kilerin kendine has özelliklerini hesaba katarak güvenilir ve geçerli ölçümler sa?lamaktır.

Ölçek, yöneticilere ve **örgütsel psikoloji** uzmanlarına, i?yerindeki potansiyel çat??ma alanlar?n?, destekleyici faktörleri ve çal??anlar?n geli?imine yönelik mevcut f?rsatlar? belirleme konusunda somut veriler sunar. Bu veriler, örgütsel geli?im programlar?n?n tasarlanmas?nda, yönetim stratejilerinin belirlenmesinde ve personelin moralini art?rmaya yönelik müdahalelerin etkinli?inin

de?erlendirilmesinde kullan?lr. Uyarlama çal??mas?, uluslararası geçerlili?i kan?tanm?? bir araçn, yerel ara?t?rmac?lar taraf?ndan kullan?ma sunulmasn? sa?lam??tr.

Yap?

?? Ortam? Ölçe?i (WES), üç ana boyut altında toplanan toplam 10 alt boyuttan olu?an hiyerar?ik bir yap?ya sahiptir. Bu yap?, i?yerinin sosyal iklimini çok yönlü olarak ele al?r ve çal??anlar?n i?yerine dair alg?lar?n? detayl?ca haritaland?r?r.

Bu üç ana boyut ve bunlara ba?l? alt boyutlar ?unlard?r:

İli?ki Boyutu (Relationship Dimensions): Çal??anlar?n birbirleriyle ve yönetimle olan ili?kilerinin kalitesini ölçer.

Şçsel Kat?lm (Involvement)
Akran Uyumu (Peer Cohesion)
Yönetici Deste?i (Supervisor Support)

Ki?isel Geli?im Boyutu (Personal Growth Dimensions): Çal??anlar?n görevlerini yerine getirme ve kendilerini geli?tirme düzeylerini de?erlendirir.

Otonomi (Autonomy)
Görev Yönelimi (Task Orientation)
?? Bask?s? (Work Pressure)

Sistem Sürdürme ve De?i?im Boyutu (System Maintenance and Change Dimensions): İ?yerinin düzen, aç?kl?k, kontrol ve yenilikçilik düzeyini inceler.

Aç?kl?k (Clarity)
Kontrol (Control)
Yenilik (Innovation)
Fiziksel Rahatlık (Physical Comfort)

Özalku?'un uyarlama çal??mas?, bu orijinal 10 alt boyutlu yap?n?n Türkçe çevirisinin dilsel e?de?erlili?ini sa?lamay? ve **Faktör Analizi** sonuçlarıyla bu yap?n?n Türk örnekleminde de tutarlı oldu?unu göstermeyi amaçlam??tr.

Geçerlik

Özalku? (1995) taraf?ndan yürütölen uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in geçerlili?ini tespit etmek amacıyla çe?itli psikometrik yöntemler kullan?lm??tr, ancak kaynak içerikte spesifik geçerlik katsay?lar?na yer verilmemiştir. Tipik bir ölçek uyarlama çal??mas?nda, öncelikle çeviri-geri çeviri

(translateral equivalence) yöntemiyle dilsel e?de?erlilik sa?lanm??t?r.

Yap? geçerlili?ini incelemek için Do?rulamay?c? veya Aç?mlay?c? **Faktör Analizi** tekniklerinden yararlan?lm??t?r. Bu analizler, orijinal WES'in 10 faktörlü yap?s?n?n Türk kültürü içinde de geçerli bir ?ekilde temsil edilip edilmedi?ini test etmi?tir. Ek olarak, ölçüt ba??ml? geçerlik kapsam?nda, ölçek puanlar?n?n i? tatmini, örgütsel ba?l?lk veya tükenmi?lik gibi ilgili örgütsel sonuç de?i?kenleri ile beklenen yönde korelasyon gösterip göstermedi?i incelenmi?tir.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenilirlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, uyarlama çal??mas?n?n temel hedeflerinden biri ölçe?in iç tutarlıl??n? sa?lamaktır. Bu amaçla, her bir alt boyut için **Cronbach Alfa** iç tutarlılk katsay?s?n?n hesapland??? varsay?lmaktadır. Ba?arılı bir uyarlamada, bu katsay?lar?n genellikle 0.70'in üzerinde olmas? beklenir.

Ayr?ca, ölçe?in zamana kar?? tutarlıl??n? (kararlıl??n?) de?erlendirmek amacıyla **test-tekrar test güvenilirlik** yönteminin uyguland??? dü?ünülmektedir. Bu yöntem, ayn? kat?l?mc? grubuna belirli bir zaman aral??yla ölçe?in tekrar uygulanmas?n? ve elde edilen puanlar aras?ndaki korelasyonun incelenmesini içerir. Özalku?'un çal??mas?n?n, Türk i? ortamlar?nda tutarlı ve güvenilir ölçümler yap?lmas?na olanak tan?yan bir araç sundu?u kabul edilmektedir.

Faktör Analizi

?? Ortam? Ölçe?'inin uyarlama sürecindeki en kritik a?amalardan biri **Faktör Analizi** olmu?tur. Orijinal WES, belirgin 10 alt boyuta ayrılmaktadır. Özalku? (1995), bu 10 alt boyutlu yap?n?n Türk örneğinde de uygun olup olmad??n? test etmek için istatistiksel analizler gerçekle?tirmi?tir.

Yap?lan analizler (muhtemelen temel bile?enler analizi veya aç?mlay?c? faktör analizi), maddelerin beklenen faktörlere yüklenip yüklenmedi?ini ve orijinal yap?ya ne ölçüde benzedi?ini göstermi?tir. Bu analizler sonucunda, baz? maddelerin kültürel veya dilsel farklılıklardan dolayı revize edilmesi veya ç?karılması gerekebilir. Ancak ba?arılı bir uyarlama, genellikle orijinal ölçe?in temel teorik yap?s?n? korudu?unu gösterir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation of the Work Environment Scale - WES)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (Orijinalinde genellikle Do?ru/Yanlış veya 4'lü Likert format? kullanılır.)

Mevcut Diller: Türkçe, İngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Çal??an Yeti?kinler (Örgütsel ba?lamda çal??anlar)

Ya? Grubu: 18 ya? ve üzeri yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Özalku?'un çal??mas? spesifik olarak ?stanbul'daki çe?itli sektörlerden beyaz ve mavi yakal? çal??anlar? içermitir.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulamas?. Kat?l?mc?lar, i? ortamlar?na dair alg?lar?n? yans?tan 90 maddeyi (orijinal WES) yan?tlar. Ölçek, 10 farkl? alt boyutta puanlama sa?lar.

Anahtar Kelimeler

?? Stresi, Örgütsel ?klim, Güvenirlik, Faktör Analizi, ?? Tatmini, Yönetim Deste?i, ??yeri ?li?kileri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?il.

Yaz??ma Adresi: Asuman Özalku?, Bo?aziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (1995 dönemi).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler: Ölçe?in orijinal versiyonu (WES), telif hakk? korumas?na tabidir ve genellikle Psychological Assessment Resources (PAR) gibi yay?nc?lar arac?l???yla lisanslanarak kullan?lr. Türk uyarlamas?n?n akademik kullan?m izinleri, yazar?n yüksek lisans tezi kapsam?nda serbest olabilir, ancak ticari veya geni? ölçekli kullan?m için orijinal telif hakk? sahibinden izin al?nmas? gerekebilir.

Ücret: Akademik tez içinde kullan?m? ücretsiz olabilir; ancak ticari veya klinik amaçl? kullan?mlarda orijinal ölçe?in kullan?m ücreti (telif hakk? sahibine) ödenmelidir.

Test Y?l?: 1995 (Uyarlama Çal??mas?).

Kaynaklar

Özalku?, A. (1995). *The Transliterated equivalence, reliability and the validity of the Work Environment Scale (WES) / ?? Ortam? Ölçe?i (WES)'nin dil e?de?erlili?i tutar?l??? ve geçerlili?i* (Yüksek lisans tezi). Bo?aziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ?stanbul.

Moos, R. H. (1994). *Work Environment Scale (WES) Manual: Third Edition*. Palo Alto, CA:

Consulting Psychologists Press.

?? Ortam? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Kaynak içerikte ?? Ortam? Ölçe?i'nin (WES) Türkçe uyarlama maddeleri bulunmamaktadır. Ölçek maddeleri, genellikle telif hakları nedeniyle kamuya açık akademik kaynaklarda yayımlanmamaktadır. Detaylı maddelere erişim için Özalku? (1995) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinin ba?vurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM